

OSD 24/19

**Orzeczenie
Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych**

z dnia 13 maja 2019 r.

Przewodniczący: sędzia OSD r. pr. _____
Sędziowie: sędzia OSD r. pr. _____ (sprawozdawca)
sędzia OSD r. pr. _____

Protokolant: aplikant radcowski _____

Przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego OIRP _____ r.pr. _____

w sprawie wniosku o ukaranie z dnia 18 marca 2019 r. radcy prawnego _____

obwinionego o to, że:

działając z góry powziętym zamiarem, nie wypełnił obowiązku szkoleniowego w III Cyklu Szkoleniowym, który rozpoczął się dnia 1 stycznia 2015 r. i zakończył w dniu 31 grudnia 2017 r., bowiem uzyskał 10 punktów za szkolenia zawodowe z wymaganych 34 punktów jako liczby punktów proporcjonalnej do okresy wykonywania zawodu, co stanowi naruszenie z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, art. 14 ust 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu ustalonym Uchwałą nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 roku w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego), oraz § 7 ust. 1 i 2 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku szkolenia zawodowego podjętego uchwałą Krajowej Rady Radców prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r., numer 103/IX/2015.

ORZĘKA

1. Na zasadzie art. 17 § 1 p. 3 Kodeksu Postępowania Karnego, postępowanie w niniejszej sprawie umarza,
2. na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (j.t. Dz.U. z 2018 r., poz. 2115) zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1.640,00 zł (słownie: tysiąc sześćset czterdzieści złotych) obciąża Okręgową Izbę Radców Prawnych

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 października 2018 r. Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Okęgowej Izby Radców Prawnych u radca prawny wszczęła dochodzenie w sprawie radcy prawnego w zakresie możliwości popełnienia przez niego przewinienia dyscyplinarnego, polegającego na braku należytej realizacji obowiązku szkoleniowego i uzyskaniu 10 z 34 wymaganych punktów w zakończonym w dniu 31 grudnia 2017 r. cyklu szkoleniowym.

Na skutek przeprowadzonego postępowania, obwinionemu postawiono zarzuty naruszenia przepisów art. 64 ust. 1 i art. 60 pkt 8 lit h ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 14 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (w brzmieniu ustalonym Uchwałą 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego) oraz par. 7 ust. 1 Regulaminu Zasad wypełniania obowiązku szkolenia zawodowego (przyjętego Uchwałą nr 103/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 r.), przejawiające się w braku udziału w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu i niewypełnieniu obowiązku szkoleniowego w zakresie uprawniającym do uzyskania stosownej liczby punktów oraz zaliczenia cyklu szkoleniowego 2015-2017.

Ze względu na brzmienie art. 70² ustawy o radcach prawnych i przynależność obwinionego do Okęgowej Izby Radców Prawnych, wnioskiem o ukaranie z dnia 18 marca 2019 r. sprawa została skierowana do rozpoznania tut. Okęgowego Sądu Dyscyplinarnego.

Okęgowy Sąd Dyscyplinarny ustalił następujący stan faktyczny:

Radca prawny w przypadającym pomiędzy 1 stycznia 2015 r. a 31 grudnia 2017 r. cyklu szkoleniowym uzyskał 10 z wymaganych 34 punktów szkoleniowych. Wobec powzięcia przez organy Okęgowej Izby Radców Prawnych informacji o niezrealizowanym przez radcę obowiązku szkoleniowym, pismem z dnia 2 marca 2018 r. radca prawny został wezwany do przedłożenia dokumentów potwierdzających jego uczestnictwo w stosownych formach szkolenia zawodowego. W zakreślonym do dnia 15 marca 2018 r. terminie, obwiniony nie nadesłał odpowiedzi na powyższe wezwanie.

W toku ustnego przesłuchania w dniu 27 listopada 2018 r. przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego, obwiniony nie przyznał się do winy, wyjaśniając, że obowiązek szkoleniowy realizował we własnym zakresie, poprzez uczestnictwo w szkoleniach zewnętrznych oraz studiach podyplomowych na

Na tę okoliczność radca prawny przedłożył szereg faktur oraz świadectwo ukończenia studiów podyplomowych.

/dowód:

- faktura dnia 20 marca 2017 r. (k. 19)
- świadectwo ukończenia studiów podyplomowych (k. 20)
- faktura dnia 29 października 2016 r. (k. 21)
- faktura VAT nr z dnia 30 listopada 2016 r. (k. 22)

W trakcie przesłuchania podczas rozprawy przed tut. Sądem Dyscyplinarnym obwiniony podtrzymał wcześniejsze wyjaśnienia i wskazał, że w jego ocenie zrealizował on obowiązek szkoleniowy, gdyż w zakres odbywanych przez niego studiów podyplomowych wchodziły m.in. zajęcia z zakresu prawa cywilnego, obrotu nieruchomości, prawa budowlanego oraz geodezyjnego. Obwiniony pozostawał więc w przekonaniu, że z tego tytułu zostanie mu przyznanych 20 punktów szkoleniowych. Równocześnie wyjaśnił, że do momentu wszczęcia przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego nie powiadomił stosownych organów o odbywanych studiach podyplomowych. Dodatkowo, w latach 2015-2017 obwiniony uczestniczył w kilku szkoleniach, które zostały udokumentowane przedłożonymi przez niego fakturami oraz programami szkolenia. Radca prawny wskazał także, że na podstawie informacji uzyskanych przez niego w trakcie przesłuchania przed Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego, pozostawał w przekonaniu, że na skutek złożonych przez niego wyjaśnień, postępowanie dyscyplinarne przeciwko jego osobie zostanie umorzone.

Do akt niniejszego postępowania załączono pismo Wicedziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych, z którego wynikało, że radcowie prawni zrzeszeni w samorządzie wrocławskim mieli możliwość realizowania obowiązku szkoleniowego w ramach szeregu szkoleń szczebla krajowego i lokalnego, z których 26 miało charakter odpłatny, zaś 88 było nieodpłatnych. W okresie szkoleniowym 2015-2017 r. zorganizowanych zostało:

- 9 szkoleń wyjazdowych krajowych, w ramach których można było uzyskać średnio 18 punktów szkoleniowych za jedno
- 3 szkolenia zagraniczne, w ramach których można było uzyskać 8 punktów szkoleniowych za jedno
- 88 szkoleń stacjonarnych czwartkowych, w ramach których można było uzyskać 6 punktów za jedno,
- 14 szkoleń stacjonarnych sobotnich, w ramach których można było uzyskać 19 punktów za jedno.

/dowód:

pismo Wicedziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych (k. 11)

W oparciu o powyższy wykaz Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wywiodła, że obwiniony dysponował szerokimi możliwościami realizacji obowiązku szkoleniowego, którego prawidłowe wypełnienie nie było z kolei dopuszczalne poprzez uczestnictwo w udokumentowanych przez niego szkoleniach zewnętrznych, tudzież studiach podyplomowych, które odbywały się na terenie województwa wrocławskiego. Tych bowiem nie można było zakwalifikować jako studiów prawniczych, które pozwalałyby na zaliczenie ich na poczet koniecznych do uzyskania punktów szkoleniowych.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny zważył co następuje:

Postępowanie podlegało umorzeniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. wobec znikomej społecznej szkodliwości społecznej czynu.

Na wstępie należy wskazać, że umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. dopuszczalne jest wyłącznie w sytuacji, w której okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości. Tak też było w przypadku obwinionego, który po wszczęciu postępowania przygotowawczego złożył obszernie wyjaśnienia, które następnie podtrzymał i rozwinął w toku rozprawy przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym z dnia 13 maja 2019 r. W szczególności z przedstawionych dokumentów oraz wyjaśnień, wynikało w sposób jasny ile punktów szkoleniowych uzyskał obwiniony, a także jakie były przyczyny niezrealizowania przez niego obowiązku szkoleniowego w pełnym zakresie. Pomimo pierwotnego nieudzielenia odpowiedzi na wezwanie do złożenia wyjaśnień w przedmiocie niezrealizowania obowiązku szkoleniowego, ostatecznie obwiniony wziął aktywny udział w toczącym się przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym postępowaniu, dostarczając Rzecznikowi i Sądowi szereg niezbędnych dokumentów, pozwalających na dokonanie oceny przewinienia i udzielając odpowiedzi na zadane mu pytania. Również zebrany przez Sąd materiał dowodowy jest obszerny i wyczerpujący i umożliwia tym samym wydanie właściwego rozstrzygnięcia.

Bezspornym jest, że uchylenie się radcy prawnego od realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego, w sposób określony przez właściwy organ samorządu zawodowego może stanowić przewinienie dyscyplinarne, co warunkuje kwalifikację takiego czynu z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 60 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 14 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz par. 7 ust. 1 Regulaminu Zasad wypełniania obowiązku szkolenia zawodowego.

O randze obowiązku systematycznego kształcenia i podnoszenia kwalifikacji przez radców prawnych przesądza okoliczność, że odpowiedzialnością za prawidłową organizację doskonalenia zawodowego radców prawnych obciążono reprezentujące ich samorzady zawodowe na podstawie art. 41 pkt 4 ustawy o radcach prawnych, a więc aktu o randze prawa powszechnie obowiązującego. Czuwanie nad doskonaleniem zawodowym wszystkich radców zrzeszonych w danym samorządzie jest niezbędne w celu zapewnienia świadczenia przez nich usług prawnych na odpowiednim poziomie. Stanowi więc gwarancję profesjonalizmu w kręgu podmiotów wykonujących zawód zaufania publicznego. Jakkolwiek powyższy przepis sam w sobie nie statuuje obowiązku szkoleniowego, tak niewątpliwie jest istotną wskazówką odnośnie wagi jaką ustawodawca przypisał szkoleniu i doksztalcaniu przedstawicieli wolnych zawodów prawniczych.

Obowiązek szkoleniowy został zresztą wyrażony wprost w treści art. 14 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, zgodnie z którym *radca prawny obowiązany jest brać udział w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu*. Powyższy obowiązek został uszczegółowiony w par. 7 ust 1 i 2 Regulaminu Zasad wypełniania obowiązku szkolenia zawodowego (dalej: Regulamin) o następującej treści:

Obowiązek doskonalenia zawodowego uważa się za wypełniony, jeżeli w każdym cyklu szkoleniowym radca prawny uzyska minimalną liczbę 40 punktów szkoleniowych (par. 7 ust. 1) Radcowie prawni wpisani na listę radców prawnych w trakcie cyklu szkoleniowego, są zobowiązani do uzyskania punktów szkoleniowych w liczbie proporcjonalnej do okresu pozostałego do końca tego cyklu, liczonego w pełnych miesiącach kalendarzowych począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek doskonalenia

zawodowego (par. 7 ust. 2). W przypadku obwinionego obliczona stosunkowo ilość punktów, do których zdobycia był zobligowany wynosiła 34.

Wreszcie Regulamin w art. 4 ust. 1 przewiduje szereg możliwości wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego, w tym m.in. poprzez:

- 1) *udział w charakterze słuchacza, uczestnika, prowadzącego zajęcia, wykładowcy lub opracowującego materiał e-learningowy w różnych formach doskonalenia zawodowego z zakresu prawa, a także nauki prawniczego języka obcego;*
- 2) *ukończenie studiów doktoranckich lub podyplomowych z zakresu prawa;*
- 3) *publikowanie książek, artykułów lub komentarzy z zakresu prawa;*
- 4) *uczestniczenie w konferencjach lub seminariach z zakresu prawa.*

Oceniając zarzucane obwinionemu zachowanie na tle powyższych regulacji, trzeba stwierdzić, iż nie zrealizował on obowiązku nałożonego na niego przez naczelny organ samorządu zawodowego. Faktem jest, że obwiniony odbył studia podyplomowe, jednakże nie były to studia z zakresu prawa, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 Regulaminu powyżej. Bez znaczenia pozostaje tu okoliczność, że w programie powyższych studiów przewidziano szereg przedmiotów z zakresu prawa, gdyż tematyka poszczególnych prowadzonych zajęć nie przesądza o możliwości zakwalifikowania całych studiów jako prawnicze. Również udokumentowane przez obwinionego szkolenia nie pozwoliły na stwierdzenie, że zrealizował on obowiązek szkoleniowy w sposób uprawniający do uzyskania punktów na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu.

W ocenie tut. Sądu Dyscyplinarnego powyższe okoliczności, nie dają jednak podstaw do pociągnięcia obwinionego do odpowiedzialności dyscyplinarnej i wymierzenia mu kary przewidzianej w art. 65 ustawy o radcach prawnych, a to wobec znikomej społecznej szkodliwości popełnionego czynu, której stwierdzenie skutkować musi umorzeniem wszczętego postępowania. Powyższe jest oczywistą konsekwencją brzmienia art. 1 § 2 k.k., zgodnie z którym *nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma*. Znikomość społecznej szkodliwości czynu jest zaś, w myśl art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., wystarczającą podstawą do zaniechania ścigania karnego.

Pojęcie znikomej społecznej szkodliwości ma charakter ocenny, a zatem wymaga szczególnie ostrożnej wykładni. W celu jej dokonania należy przede wszystkim odwołać się do brzmienia art. 115 § 2 k.k. Zawarta w tym przepisie definicja prowadzi do jednoznacznego wniosku, że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości, dominujące znacznie mają okoliczności z zakresu strony przedmiotowej oraz dwie okoliczności podmiotowe, odnoszące się do postaci zamiaru i motywacji sprawcy. Przepis pomija natomiast całkowicie wszelkie okoliczności związane z samym sprawcą czynu. I tak ustawodawca przyjął, że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiar wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Wszystkie powyższe okoliczności winny być traktowane jako doniosłe z perspektywy prawnej, wobec czego ocena Sądu musi w sposób pełny i należyty uwzględniać w/w kwantyfikatory.

Bez wątpienia obowiązek szkoleniowy, jest obowiązkiem bezwzględnym wszystkich radców prawnych czynnie wykonujących zawód. Brak realizacji tegoż obowiązku godzi w dobro jakim jest, wspomniane już, zaufanie publiczne, którym obdarzani są przedstawiciele samorządu zawodowego radców prawnych. Prowadzić może także do obniżenia jakości świadczonych usług prawniczych i podważa sens funkcjonowania samorządu zawodowego, który ma przecież dbać o poziom kwalifikacji i wykształcenia jego członków. W kontekście powyższego należy uznać, iż jest to dobro istotne, choć na tle innych zasad wykonywania zawodu (takich jak obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej czy nakaz unikania konfliktu interesów) nie nadrzędne. Wobec tego, w sytuacji naruszenia powyższego obowiązku, z reguły nieznaczny będzie także rozmiar wyrządzonej szkody oraz waga naruszonych obowiązków. Odmienne należy zresztą ocenić sytuację radcy prawnego, który w sposób konsekwentny i długotrwały nie realizuje obowiązku szkoleniowego, od sytuacji radcy, który obowiązek ten realizuje, jednak w sposób niepełny i nie uchyla się od niego świadomie czy z premedytacją.

W okolicznościach powyższej sprawy szczególną uwagę zwraca sposób popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, które w dużej mierze wynikało z błędnego przekonania obwinionego o możliwości zaliczenia odbywanych szkoleń i studiów podyplomowych na poczet punktów uzyskiwanych w danym cyklu szkoleniowym. Obwiniony nie uchylał się od obowiązku szkoleniowego celowo lecz w wyniku swojego przeświadczenia o jego faktycznym zrealizowaniu. Obwiniony nie miał więc bezpośredniego zamiaru naruszenia art. 14 ust. 2 ustawy, gdyż jego – co prawda błędna i niezasadna – interpretacja co do możliwości uzyskania zaliczenia cyklu szkoleniowego, sugeruje iż de facto nie próbował on w sposób intencjonalny uniknąć swojej powinności wynikającej z przynależności do zawodu. Co więcej, wedle wyjaśnień obwinionego, faktu odbywanych przez niego studiów podyplomowych nie zgłosił odpowiednim organom w wyniku przeoczenia i to właśnie owo niezgłoszenie skutkowało brakiem wiedzy o niemożliwości uzyskania z tego tytułu punktów szkoleniowych.

Powyższe prowadzi wreszcie do ostatniego z elementów decydujących o stopniu społecznej szkodliwości, tj. motywacji sprawcy, która w niniejszym stanie faktycznym zdecydowanie nie może być oceniona w sposób naganny. W literaturze wskazuje się, że *motywacja sprawcy to pojęcie zbiorcze o stosunkowo bogatej treści, bo obejmujące całokształt przeżyć psychicznych sprawcy, zarówno intelektualnych i wolicjonalnych, jak również emocjonalnych, które kształtują jego nastawienie, kierują nim i są siłą napędową podejmowanych przez niego zachowań, a także objaśniają, dlaczego sprawca dopuścił się przestępstwa* (P. Daniluk [w:] R.A. Stefański (red.), Kodeks karny. Komentarz. Wyd. 4, Warszawa 2018). Analizując postawę obwinionego od momentu powzięcia przez niego formalnej wiedzy o wszczęciu postępowania, w tym treść złożonych wyjaśnień, które pozostają spójne i wiarygodne w kontekście przedłożonych dokumentów, Sąd Dyscyplinarny doszedł do przekonania, iż motywacja obwinionego winna znacząco wpływać na zmniejszenie stopnia społecznej szkodliwości czynu. Brak było bowiem po jego stronie złej woli tudzież lekceważącego stosunku do instytucji obowiązku szkoleniowego jako takiej. Powyższe oraz fakt, że obwiniony podejmował we własnym zakresie jakieś (choć nieprzewidziane przez akty prawa korporacyjnego) szkolenia, pozwala przyjąć, że obwiniony będzie realizować obowiązek szkoleniowy we właściwej formie w przyszłości.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy przyjąć, że biorąc pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru i motywację sprawcy, czyn jakiego dopuścił się obwiniony cechuje znikomy stopień społecznej szkodliwości. Skoro bowiem motywacja obwinionego nie zasługiwała na naganną ocenę i nie działał on z premedytacją, a sposób jego działania pozwalał przyjąć, iż zasadniczo pozostawał w błędzie co do sposobu realizacji spoczywającego na nim obowiązku, to brak było podstaw do stwierdzenia, że dopuścił się on popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Również bowiem pozostałe elementy wymienione w art. 115 § 2 k.k. nie dały podstaw do oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu jako wyższy niż znikomy. W tej sytuacji prawidłowa ocena wszystkich okoliczności decydujących o kwalifikacji czynu jako społecznie szkodliwego, musiała skutkować podjęciem rozstrzygnięcia o umorzeniu postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

Zważywszy na powyższe, należy stwierdzić, że bezsporne jest w niniejszej sprawie niezrealizowanie obowiązku szkoleniowego przez obwinionego, jednakże brak jest także podstaw do ustalenia, że doszło do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 14 ust. 2 kodeksu etyki radcy prawnego wobec znikomej społecznej szkodliwości czynu, w związku z czym postanowiono jak w części dyspozytywnej orzeczenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparto o art. 70⁶ ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2115), obciążając zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1640,00 zł (tysiąc sześćset czterdzieści złotych) Okręgową Izbę Radców Prawnych

Pouczenie

Stosownie do treści art. 70⁴ ust. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2115), stronom i Ministrowi Sprawiedliwości służy odwołanie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w Warszawie za pośrednictwem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w terminie 14 dni od otrzymania orzeczenia z uzasadnieniem.